

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราหาที่พึ่งไง เวลาเราหาที่พึ่งนะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านแบกกลด แบกบาตรเข้าป่า เข้าเขา พยายามแสวงหาที่พึ่งของท่าน แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เวลาท่านปฏิบัติแล้วท่านคิดขัดข้องใด ท่านจะไปหาครูบาอาจารย์ของท่านเพื่อให้แก้ไข ถ้าแก้ไขแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เพราะ เพราะในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด”

ประเสริฐเพราะได้ฝึกฝนแล้ว คนเราจะดีเพราะการฝึก คนเราจะไม่ได้ดีด้วยตัวมันเอง ถ้าคนเรามันดีด้วยตัวมันเอง มันเกิดมามันต้องดีของมัน เวลาดีขึ้นมาดี ดีทางโลกๆ แต่ถ้าจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม คนเราต้องมีการฝึกฝน ถ้ามีการฝึกฝน ที่เราประพฤติปฏิบัติกันนี้ เพราะเรามาฝึก

ถ้าเรามาฝึก คุณเวลาสัตว์ที่เขาได้ฝึกแล้ว เวลาเขาเอาไปใช้งานจะได้ประโยชน์มาก แม้แต่สุนัขนะ สุนัขเวลาที่มันกตัญญู เวลาเจ้าของมันตายแล้วมันไปนั่งเฝ้าๆ คุณน้ำใจของมันสิ เวลาสุนัขที่ฝึกแล้วเขาก็ใช้งานมันทั้งนั้นแหละ แต่สุนัขที่เวลามันคิดถึงเจ้านายของมัน นี่เวลามันไปรับเจ้านายทุกวันๆ พอเจ้านายเขาตายไปเขาก็ไปนั่งเฝ้า นั่งรอ จนคนที่เห็นทนมั้ไหวนะ ทนถึงค่าน้ำใจของมันไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ที่เรามาฝึกใจของเรา ถ้าเรามาฝึกใจของเราได้นะ ในบรรดาสัตว์มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ เวลาเราเห็นสัตว์ สัตว์ที่เจ้านายเขาดูแลของเขา เราว่า อู๊ย ทำไมสัตว์มันมีความสุขขนาดนั้น ทำไมมนุษย์เราต้องทุกข์ๆ ยากๆ ขนาดนี้ ถ้ามนุษย์เราทุกข์ยาก ทุกข์ยากเพราะอะไร? เพราะมนุษย์มีศักยภาพ มนุษย์สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ไง มนุษย์มีปัญญา มนุษย์เอาตัวรอดได้ เอาตัวรอดจากไหน?

เวลาเอาตัวรอดนะ เอาตัวรอดจากภายใน เวลากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเหยียบย่ำ เรา มันเหยียบย่ำเรานะ เวลาแม้แต่ประพตปฏิบัติมันก็เหยียบย่ำ เหยียบย่ำว่าเราทำแล้วมันจะได้ผลอย่างนั้นๆ แล้วมันไม่ได้ผล มันเกิดความล้งเลงสงสัย มันมี เห็นไหม เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ว่างข้างนอก ว่างข้างใน ทั้งใกล้ ทั้งไกล ทั้งที่ลับ ทั้งที่แจ้ง”

นี่เวลาข้างนอกมันคิดได้ มันทำได้ มันจินตนาการได้ แต่เวลาเข้าไปถึงตัวเอง ตัวเองทำอะไรไม่ถูกเลย เวลาคนเรา เวลาเห็นคนอื่น คนอื่นเขาทำความถูกความผิด เราเห็นได้ว่าสิ่งนั้นมันเป็นความผิดพลาด สิ่งนั้นมันควรแก้ไข แต่เวลาตัวเองไม่รู้ เวลาตัวเองแก้ไขอย่างไร? ตัวเองจับพลัดจับผลูอยู่อย่างนั้นแหละ แก้ไม่ถูกๆ

นี่พูดถึงเวลาแก้ไขในการทำงานของเรา นะ แต่เวลาจิตถ้ามันสงบเข้ามาในหัวใจของเรา ถ้ามันสงบในหัวใจ ถ้าคนไม่เคยเห็นงาน ไม่เคยทำงาน มันจะรู้จักงานขึ้นมาเองไม่ได้ แต่ถ้ามันเคยเห็นงานขึ้นมา มันจะรู้จักการทำงานของมันนะ มันจะรู้ว่าสิ่งใดควรหนัก สิ่งใดควรเบา

สิ่งใดควรหนักนะ เวลาเกิดปัญญาโดยสังขาร ปัญญาโดยความคิด ความปรุง ความแต่ง เห็นไหม นี่ความคิด ความปรุง ความแต่งมันเป็นขั้น ๕ แต่จิตสงบแล้วมันเป็นสังขาร สังขารที่สมาธิรองรับ ถ้าสมาธิรองรับ ปัญญาอย่างนี้ปัญญาอย่างหายาบ ทำไมมันมีปัญญา มีมหาปัญญา ทำไมมันมีปัญญาอัตโนมัติ แล้วมันแบ่งกันอย่างไร? มันมีขั้นตอนของมันอย่างไร?

คูสิเวลาเราขับรถ เห็นไหม เกียร์ ๑ เกียร์ ๒ เกียร์ ๓ เกียร์ ๔ การทดเอาไว้ ทดเฟือง เราทดเฟืองเพื่อให้มันแตกต่างกัน ความแรงมันก็แตกต่างกันแล้ว แล้วเวลาจิตของเรา เวลามันละเอียดเข้าไป ความหายาบละเอียดมันแตกต่างกันอย่างไร? ถ้ามันมีความหายาบ ความละเอียด นี่แต่เราว่าความหายาบ ความละเอียด ถ้าคนไม่เห็นสิ่งที่ละเอียดกว่า มันจะไม่รู้หรือกว่าสิ่งที่หายาบนั้นมันหายาบ เพราะพอเราเข้าไปถึงความละเอียด เราก็อ่านี่ละเอียดมากๆ ละเอียดขนาดไหน?

คนเราจะคืออยู่ที่การฝึกนะ แล้วพอเวลาเรามาฝึก เห็นไหม นี่พอเวลาเรามาฝึกมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน จิปปาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ทนุธาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติยากรู้ยาก เราปฏิบัติยากรู้ยาก หรือปฏิบัติง่ายรู้ง่าย แต่เราก็ปฏิบัติ เพราะในการปฏิบัติบูชา เวลาบูชาองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้เวลา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน

“อานนท์ เธอบอกเขานะ นี่บอกเขา บอกบริษัท ๔ ให้บูชาตถาคตด้วยการปฏิบัติบูชาเถิด”

การปฏิบัติบูชา เราปฏิบัติกันนี้ เราว่าเราทุกข์ เรายาก เราทำอะไร? เราก็ได้ปฏิบัติของเรา
เราปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงเราจะไม่ได้มรรคได้ผล แต่เราก็ปฏิบัติบูชา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อ เพื่อเวลาปฏิบัติต่อไปข้างหน้ามันจะได้มีช่องมีทางไง เรา
ปฏิบัติที่มันทำไม่ได้ๆ เพราะเราอันตู่ไปหมด คุณดูเขาวนัปัญหาของคน บางคนเขามองสิ่งใด
ทำไมเขามีเขาวนัปัญหา เขาคิดทะเลปฐโปรง ไอ้เราก็เห็นเหตุการณ์อย่างนั้น เราได้ข้อมูลมา
มากกว่านั้นอีก แต่เราคิดของเราไม่ออกเลย

เขาวนัปัญหาของคน นี่การภาวนาทำให้เกิดปัญญา เวลาการภาวนาให้เกิดปัญญา ปัญญา
มันเกิดตรงไหน เวลาปัญญามันเกิดนะ เวลาเราเกิดความกดดัน เวลาเราเกิดความกดดันของเรา
ในหัวใจ นี่ใครจะช่วยเหลือใคร? หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ บอกว่าเวลาคนจนตรอกจนมุมปัญญา
มันจะเกิด เวลาความกดดันเต็มที่แล้ว ถ้าเกิดมีปัญญา ปัญญามันพลิกเพลงของมัน มันหาทาง
ออกของมัน นี่เวลาเราสะดวกสบาย ความคิดเราคิดได้ออกหมดแหละ ถ้ามีปัญหาอย่างนั้นเราจะ
แก้ อย่างนั้น มีปัญหาอย่างนั้นเราจะแก้ อย่างนั้น ปัญหามาเราจะแก้ได้หมดเลย แต่เวลาเอาเข้า
จริงๆ แก้ไม่ทัน แก้ไม่ได้

ฉะนั้น เวลาเรานั่งภาวนาแล้วมันฟังซ่าน เวลากิเลสมันโดนควบคุม กิเลสถ้ามันไม่โดน
ควบคุมนะมันอยู่ด้วยความสะดวกสบาย เด็ก เห็นไหม ปล่อยให้มันเล่นสิ ปล่อยให้มันอยู่เฉยๆ มันสุข
สบายของมัน บอกว่า “หนูนั่งนิ่งๆ นะ” มีปัญหาแล้ว ยิ่งคอยควบคุมมันนะ มันต่อต้านตายเลย

จิต จิตถ้าไม่เคยดูแลมัน เห็นไหม มันสะดวกสบายของมัน มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติ
ของมัน นี่มันบอกว่ามันปฏิบัติธรรม มันเป็นคนดี มันประเสริฐ มันยอดคน มันทำสิ่งใดก็
ประสบความสำเร็จ มันจินตนาการไปหมดเลย แต่พอเวลาเราควบคุมมัน ควบคุมมันคือควบคุม
กิเลส เพราะกิเลสมันอาศัย

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดในหัวใจของ
เราอีกไม่ได้เลย”

นี่ผู้ที่ประเสริฐ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ชนะมารไปแล้ว แต่เรายังอยู่ได้มาร มันทิด มันทึน มันทึนกระทำ ตาย! มันทึนเหยียบตาย มันทึนกระตึบตายเลย พอกระตึบตาย เรามีสติปัญญา เห็นไหม เรามีสติปัญญา เราสู้กับมัน นี่ปัญญาเกิด ปัญญาเกิดจากการภาวนา การภาวนา ถ้ามัน แยกมันแยะ เวลามันจนตรอกจนมุม นี่เวลากิเลสไม่เกิดเราก็สู้ได้ เวลากิเลสขึ้นมาแล้วเราก็มีแต่ ความน้อยเนื้อต่ำใจ เรามีแต่ความอ่อนแอ แล้วไหนว่าเราจะต่อสู้กับกิเลสไง เวลาเราไป เจริญหน้ากับมันทำไมเราไม่มีความเข้มแข็งล่ะ? ทำไมไม่มีความมุมานะล่ะ? ทำไมไม่มีความ ตั้งใจจงใจกับมันล่ะ?

นี่ปัญญามันเกิด พอปัญญามันเกิดมันเสวยอารมณ์ เวลาจิตมันเสวยนะ กิเลสมันครอบงำ นะ มันทิดแต่เรื่องกิเลสหมดเลย เวลากิเลสมันพลิกมาโดยปัญญานะ กิเลสหายหน้าไปหมดเลย เพราะอะไร? เพราะมันเสวยปัญญา มันอยู่กับปัญญา นี่กิเลสมันหายหน้าไปเลย พอกิเลสหาย หน้าไปเลยนะ ความเครียดก็หายไป เวทนาก็หายไป ความกดดันก็หายไป ทุกอย่างหายไปหมด เลย แล้วมันเหลือสิ่งใด? เหลือความโล่งโล่ง เหลือความสะดวกสบาย เพราะอะไร? เพราะมันได้ พลิกมา แต่มันพลิกมาก็อยากรู้อยากเห็น มันพลิกมาอย่างไร? มันเป็นอย่างไรวะ? พอมันเป็น อยากรู้อย่างไรนะกิเลสมันจี้หัวแล้ว เพราะวิ่งไปหามัน พอถล่ำไปหากิเลสนะ กิเลสเราจะหา มัน เห็น ใหม

นี่กิเลสกับกรรม มันอาศัยหัวใจสัตว์โลกเป็นที่อาศัย เวลากรรมมันเกิด กิเลสมันก็หลบ หน้า เวลากิเลสมันมีจังหวะ มันพลิกตัวขึ้นมา มันก็ทำให้กรรมนั้นหลุดไม้หลุดมือไป เป็นกิเลส นั่งบนหัวใจ เวลากิเลสนั่งบนหัวใจนะมีความทุกข์ความยาก เวลากรรมนั่งบนหัวใจนะมีความ ปลอดภัยโปร่ง มีแต่ความโล่งโล่ง

นี่แล้วเราฝึกตน เรามาฝึก เห็นไหม สัตว์เวลาเขาฝึกด้วยร่างกายของมัน ฝึกด้วยกำลังของ มัน เวลาเราฝึกคนเราฝึกด้วยหัวใจ คน...คนเขาใช้การบริหารจัดการด้วยปัญญา ถ้าปัญญา เห็น ใหม ปัญญามันจะมาบริหารจัดการหัวใจนี้ไว้ในอำนาจของหัวใจนี้ ถ้ามันเอาหัวใจนี้ไว้ใน อำนาจของหัวใจนี้ละ มันจะเกิดประโยชน์กับมัน ถ้ามันเกิดประโยชน์กับมันมันเป็นไปได้ ถ้า มันเป็นไปได้มันก็เป็นประโยชน์นะ

สิ่งนี้ นี่การฝึกฝน คนเราจะดีดีเพราะการฝึก แล้วเราฝึกดี เราต้องการคุณงามความดี เราจะ มาฝึกฝนของเรา แต่มาฝึกฝนของเรา เห็นไหม นี่เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาก็เพื่อให้หัวใจมัน

สงบ ถ้าหัวใจมันสงบ มันร่มเย็นนะ นี่ภาวนามยปัญญา ปัญญาเนี่ยเอาหัวใจไว้ในอำนาจของเรา ความคิดที่มันฟุ้งซ่าน ความคิดที่มันทำลายเรา ความคิดที่มันทำให้เราทุกข์ยาก นี่มันทำได้ด้วย ธรรมโอสถ ธรรมโอสถมันคืออะไร? นี่ธรรมโอสถ ปัญญาธรรม

ปัญญา เห็นไหม สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ธรรมโอสถที่มันเกิดขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นมา มันจะมากำกัใจพิชใจ ความเป็นพิชใจในหัวใจของเรา ถ้าคนดีดีเพราะการฝึก แล้วเราทำสิ่งใด? เวลาทำบุญกุศลเราทำได้ เราทำทานของเราทำได้ เวลาเรากลือศีลเราก็กังคับจิตใจของเรา แต่เวลาภาวนาของเราขึ้นมาเนี่ยเราจะฝึกใจ

ถ้ามันฝึกใจ ถ้ามันไม่ฝึก ปล่อยมันเดินด้าน ปล่อยมันสะควกสบาย มันก็อยู่สุขสบายของมัน เราก็ออกทุกข์ยากไปประสาภิเลสที่ในหัวใจ แต่พอเวลาจะสู้กับมัน เราจะต่อสู้ออกไปกิเลส เราจะเห็นหน้ากิเลส ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เราจะเห็นหน้าของมัน เพราะกิเลสนี้เป็นนามธรรม มันอาศัยธาตุ ๔ และขันธ ๕ เพื่อออกใช้งาน กิเลสเป็นนามธรรม เหมือนความคิด ความคิดถ้าเราคิดแล้วเราไม่ปฏิบัติ เราไม่กระทำ ความคิดนั้นก็คือความคิด

นี่กิเลสก็เหมือนกัน ถ้ามันไม่อาศัยความคิด อาศัยธาตุ ๔ และขันธ ๕ ออกไป มันก็ไม่มีสิ่งใดออกไปทำประโยชน์ให้มัน ถ้ามันอาศัยธาตุ ๔ และขันธ ๕ ออกไปทำประโยชน์ให้มัน นี่กิเลสอาศัยสิ่งนี้ออกไปหาเหยื่อ ออกไปทำกรรมดีกรรมชั่ว ทำดี เห็นไหม ถ้ามันทำความดีของเราเป็นมรรค มรรคเพราะอะไร? มรรคเพราะเรามีความต้องการ มีแรงปรารถนา เราจะทำความดี ความคิดของเราเนี่ยเป็นมรรค แต่ถ้ามันเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันเป็นตัวหาความทะยานอยากมันทำเพื่อมัน ทำเพื่อมันๆ เห็นไหม

นี่ถ้าเรามีสติปัญญาเราแยกแยะ เวลามันออกใช้งาน กิเลสเป็นนามธรรม อาศัยสิ่งนี้ออกไปทำเพื่อประโยชน์กับมัน เวลาทำเสร็จแล้ว กิเลสมันสมประโยชน์มันแล้ว มันได้ตามความปรารถนาของมันแล้ว นี่มันก็เป็นนามธรรมใช่ไหม? มันเกิดดับ มันเกิด ถ้ามันอยู่กับเราคงที่ นี่เราเป็นพระโสดาบัน เป็นสกิทา เป็นอนาคา เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ เพราะเป็นพระอรหันต์ต้องฆ่ากิเลส ต้องชำระกิเลส นี่สลัดกิเลสออกไปจากหัวใจจนหมดสิ้น

ฉะนั้น มันเกิดมันตายบนหัวใจของเรา ถ้ามันเกิดมันตายบนหัวใจของเราเนี่ย ถ้ามันทำสมประโยชน์แล้วนะ แล้วมันก็ดับไป พอดับไปนะ สิ่งที่เป็นเวรสิ่งที่เป็นกรรมมันตกอยู่กับจิต นี่

พันธุกรรมของจิตๆ จิตที่มันเวียนตายเวียนเกิด ทำดีก็ตกถึงมัน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำคุณงามความดีขนาดไหน นี่จิตดวงนี้เป็นผู้รับผลดี ถ้าทำความชั่วขนาดไหน จิตดวงนี้เป็นผู้รับผลชั่ว

ถ้าจิตนี้รับผลชั่ว เห็นไหม ผลชั่ว นี่ผลชั่วมันคืออะไร? ผลชั่วมันทำให้เราทุกข์ๆ ยากๆ อยู่ที่นี่ ทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดก็ล้มลุกคลุกคลาน นี่เพราะเราได้ทำของเรา มา เพราะเราได้ทำดีทำชั่วมาอย่างนี้ เราถึงตั้งสติแล้วเราพยายามชวนชวายของเรา เราจะฝึกตน

“ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ประเสริฐเพราะได้ชำระล้าง ได้ชำระกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

เราเป็นบริษัท ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔

“มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่ฉลาด ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมนิพพาน”

จนถึงที่สุดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางรากวางฐานไว้จนมั่นคงแล้ว เวลามารมาคลใจ

“มารเอ๋ย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง ฉลาด แก่กล้า สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะปรินิพพานในวันวิสาขบูชา”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงใจ ปลงใจวันมาฆบูชา ว่าอีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะนิพพาน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา เราเป็นพระ เป็นภิกษุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ฉะนั้น เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม นี่เราฝึกฝน เรามาฝึกของเราก็อเพื่อความดีของเรา ความดีได้มากได้น้อยเราก็สะสมของเรา

สิ่งที่เราทำบุญกุศลนี้เป็นอามิส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้แล้ว “อานนท์ เธอบอกเขาณะ” พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพาน คนมาถวายดอกไม้ธูป เทียนมหาศาล

“เธอบอกเขาให้ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด อย่างบูชาด้วยอามิสบูชาเลย”

เราอาศัยอามิสบูชา แล้วเราปฏิบัติอยู่ เห็นไหม เราปฏิบัติ นี่ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด เอวัง